

Menú

C.Valenciana Más noticias Deportes Economía Opinión Cultura Ocio Vida y Estilo Participación Multimedia

Levante-EMV » València

Suscriptor

0 1

Teràpies sanguinolentes

Sagnies i sangoneres

Francesc J. Hernández | 30.07.2017 | 04:15

Durant el segle XIX foren molt populars la pràctica de sagnies i l'aplicació de sangoneres.

En els valencians i les valencianes hem tingut una certa afició per la sang, com ho demostra el gust per menjar botifarres o sang amb ceba, però també el recurs freqüent a practicar sagnies i emprar sangoneres, uns cucs xucla-sang molt populars.

Recordeu el personatge de «Sangonera» de «Cañas

y barro», que rebia aquest malnom per la seua capacitat d'absorbir alcohol i que Blasco Ibáñez fa morir, paradoxalment, d'una fartera de botifarres.

Sagnies i sangoneres

La «hirudoterapia», val a dir, la suposada curació amb sagnies i sangoneres, té una certa tradició en els llibres de medicina. A València, la célebre tipografia de Joan Mey, publicà el 1559 un «Libro de la sangría artificial y cómo se ha de hazer, útil y provechoso a los Médicos y chirurgianos», obra d'Antonio Juan Villafranca, un metge i escriptor, que havia mort a València tres anys abans. Durant els segles XVIII i XIX, es reedità també a València el llibre «Doctrina moderna para los sangradores», escrit per Ricardo Lepreux, en el qual s'explicaven la «flebotomia», la «arteriotomia», l'ús de ventoses i sangoneres. La cinquena edició fou impresa per Ildefonso Mompié, el 1822. Per aquella mateixa època, François Broussais (1772-1838), un metge francès molt prestigiós en la primera meitat del segle XIX, proposà una concepció pseudomèdica, anomenada «antiflogística», segons la qual tota teràpia s'havia de reduir a dieta i sagnies. L'any 1819 va emprar cent mil sangoneres a la seua clínica. Les idees de Broussais tingueren molta difusió a França, on l'any 1824 s'arribaren a consumir més de 80 milions de sangoneres.

Potser al caliu d'aquest revifament francès, també a València proliferaren les teràpies sanguinolentes. El 1858 hi havia un gran comerç de venda de sangoneres al carrer de la Séquia Podrida (ara Maldonado). Es feia publicitat als diaris, anunciant que la botiga havia rebut sangoneres del llac de Bujalí, al desert africà (probablement es referia als salts de Bujalagi, a l'actual Uganda). En aquella època, cent sangoneres costaven entre 20 i 40 reals (és a dir, entre 5 i 10 pessetes). En definitiva, era una teràpia econòmica, perquè cada bestiola xucladora de sang no costava més que uns pocs cèntims. N'hi havia un altre comerç de sangoneres al carrer Sant Vicent, núm. 127, front al convent de Sant Gregori (que estava on ara és el teatre Olympia). Aquest establiment era propietat del metge Jose Chinesta i s'oferien sangoneres del Guadiana i africanes de les anomenades «octaculatas».

Suscriptor | València

Contenido exclusivo para suscriptores digitales

Neus Fábregas: "Necesitamos a València en Comú para

Neus Fábregas: "Necesitamos a València en Comú para transformar esta ciudad, no hemos fracasado"

La nueva edila de ValC achaca el desgaste de estos dos años en el gobierno a la falta de...

«La única salida al CIE es su cierre»

En el tema de los refugiados el Estado es quien tiene la primera y la última palabra...

Turismo apunta al Sidi como generador de empleo si salva "el condicionante

ambiental"

Toni Bernabé recuerda que el Parador, que también invade dominio público, se derribó casi por...

Todas las noticias de València

L'establiment disposava de practicants que les aplicaven gratuïtament. El doctor Chinesta també prestà serveis en la presó de Serrans, fins que, per alienació mental, abandonà la professió el 1882. També n'hi hagué un altre establiment al Tossal, que tingué diverses ubicacions front a la Bosseria. En aquella època negociaven amb sangoneres, a més dels establiments esmentats, Miguel Alabau, Tomás Giner i Ignacio Torrás, que també comerciava amb altres productes d'importació.

La sang estava relacionada amb moltes figures associades a la medicina. En «Una excursión médica a Valencia», redactada pel doctor Guitard el 1861, ell comenta que el diploma de sagnador és lliurat a tots els barbers i confia que prompte hi haja només una classe de mèdics.

El febrer de 1866, l'Hospital Provincial va traure a pública subhasta el subministrament de 13.500 sangoneres per a consum de la institució hospitalària. També les assegurances privades tenien servei de sagnadors i proveïdors de sangoneres. El 1880, el quadre mèdic de la Societat de Socors Mutus «El Taller», potser la més important de València en aquella època, comptava amb un metge sagnador, el doctor Juan Bautista Ots Portolés, que vivia al carrer de la Pelleria Vella (ara, dels Drets), número 6, baix. Fou fill de Juan Bautista Ots Cerdá (d'Albaida) i Leocriera Portolés González (de Sueca) i germà d'una altre doctor que ocupà plaça de metge 2n del Cos Municipal de Sanitat de València, anomenat José María. Un fill d'aquest, José María Ots Capdequí, arribà a catedràtic de dret de la Universitat de València. Juan Bautista, el sagnador, va desempeñar la seua responsabilitat més de vint anys, fins que va obtenir la plaça de metge titular de Benimodo. A aquest poble de la Ribera Alta, el doctor Ots animà també el Sindicat Agrícola «La Vidriola». El 1882, la plaça de sagnador de la Societat de Socors Mutus «El Taller» es va traure a concurs. Estava dotada amb una remuneració de 2.000 reals, és a dir, 500 pessetes a l'any. El juny del 1880, la premsa informava que Cayetano Martel havia estat nomenat «barber sagnador» de la Casa de la Beneficència, amb unes remuneracions de 456,5 pessetes anuals. El mateix any, el sagnador de Catarroja cobrava 255 pessetes anuals. El 1882, una plaça a Nules per atendre com a sagnador les famílies pobres tenia una remuneració de 100 pessetes anuals.

Les sangoneres per a la Societat de Socors Mutus esmentada les proporcionava Vicenta Oller, que vivia al carrer L'Estamenyeria Vella, 10, baix. Vicenta era vídua de Salvador Gay, també sagnador i comerciant del dipòsit de sangoneres que hi havia en aquella adreça, junt a la plaça de la Llotja, i on es podien comprar una varietat d'aquests cuacs que xuclaven la sang: «Las hay africanas de todas clases, húngaras y del país. Se espendeden desde medio real á real y medio, segun su clase y tamaño; debiendo advertir que las de á real y medio son muy superiores a las verdes de Bujali, siendo ya conocidas del público las pardas por su prontitud en prenderse y activas en chupar. El dueño del establecimiento pasa á domicilio de las personas que lo deseen, haciendo las aplicaciones gratis».

Les sangoneres s'empraven per a moltes malalties, fins i tot quan s'interrompia la menstruació o per curar hemorroides. De la popularitat de les pràctiques de sagnies i l'ús de sangoneres dóna raó també un fragment d'un article anònim, publicat en diversos periòdics espanyols el desembre del 1881, i on llegim: «También en España, y principalmente en ciertas comarcas, es una costumbre perfectamente arraigada el sangrarse por lo menos una vez al mes. En la huerta de Valencia, así lo hacen y muchas criadas al ajustarse para servir en una casa, ponen por condición, además de su salario, el importe de una sangría mensual».

Amb el canvi de segle, l'afició per sagnies i sangoneres va decaure. El doctor Juan López de Rego, un estudiós i divulgador de la història de la medicina, ho comenta ja com una cosa del passat en un article publicat el 1913: «Nuestros abuelos, que tenían especialísimas ideas sobre estos asuntos de la sangre, solían purgarse cuando llegaba la época de la poda. Tomaban durante el mes de febrero (primavera médica) cocimientos de sanguinaria y dulcamara, tintura de acónito, infusiones de saponarias, rabos de cerezas y otras pócimas, que gozaban, y aun gozan, de gran prestigio terapéutico para depurar y fluidificar la sangre. En algunos casos no vacilaban en aplicarse media docenita de sanguijuelas, y las personas con temperamento congestivo, como se decía entonces, hacíanse sangrar periódicamente en la última decena de marzo». Tanmateix, encara podem llegir en «La Correspondencia de Valencia» del 1928 que la Primera Guerra Mundial havia rehabilitat aquestes tècniques sanguinolentes. Referint-se a l'ús bèl·lic de gasos tòxics, l'article afirmava que «han sido muchos los casos de intoxicación por gases en que, gracias a ella [a la sagnia] se han salvado muchas vidas». No sabem la raó per la qual li podia anar bé perdre sang a un soldat amb els pulmons desfets pel gas clor.

Temas relacionados:

Alcohol

Blasco Ibáñez

Comerç

Comunidad Valenciana

Diaris

França

Llibre

Llibres

Médicos

Mort

Valencia

Contenido para ti

Neus Fábregas:
"Necesitamos a València en Comú para transformar esta ciudad, no hemos fracasado"
30-07-2017

Del abandono a la excelencia en 30 años
29-07-2017

Patriarcado a la puertA del casino del mareny
29-07-2017

«Mi único objetivo es aprender para llegar a ser campeón del mundo»
29-07-2017

El hospital prepara un plan estratégico para programar la sanidad hasta 2028
29-07-2017

¿Van las tortugas bobas a enterrar de nuevo sus huevos en playas de la Ribera?
29-07-2017

Comentarios

Realizando un comentario acepta las [Normas de Participación](#) y la [Política de Privacidad](#)

fjhernan

¿Quieres cambiar tu avatar?

Comentar

Enlaces recomendados: Premios Cine

Levante
EL MERCANTIL VALENCIANO
[Mapa web](#)

C. Valenciana

València
El tiempo
Transportes en València
Tráfico en València
Cartelera de cine
Fallas
Servicios

Clasificados

tucasa.com
Iberpisos
Iberanuncio
Ibercoches
Iberempleo
Anuncios breves
Cambalache

Especiales

Lotería Navidad
Lotería el Niño
Fórmula 1
Motogp
Premios Cine
Calendario Laboral
Calendario Escolar

levante-emv.com

Contacto
Atención al lector
Conózcenos
Localización
Política Medioambiental
Aviso legal
Política de cookies

Publicidad

Publicidad

[Otras webs del Grupo Editorial Prensa Ibérica](#)

Otras webs del Grupo Editorial Prensa Ibérica

Diari de Girona | Diario de Ibiza | Diario de Mallorca | Empordà | Faro de Vigo | Información | La Opinión A Coruña | La Opinión de Málaga | La Opinión de Murcia | La Opinión de Tenerife | La Opinión de Zamora | La Provincia | La Nueva España | Levante-EMV | Mallorca Zeitung | Regió 7 | Superdeporte | The Adelaide Review | 97.7 La Radio | Euroresidentes | Lotería Navidad | Premios Cine

© Editorial Prensa Valenciana, S.A. Todos los derechos reservados.

[Aviso Legal](#) | [Política de Privacidad](#) | [Política de Cookies](#)